

Sånn er staten

2026

Sånn styres staten og tilknyttede virksomheter utenfor staten

Storting og regjering

Eierstyring

Direkte politisk styring

Egne retts-
subjekter
eid av staten

Stats-
forvaltningen

Selskaper, foretak,
særlovsselskaper
og stiftelser

Departementene

Direktoratene og andre
statlige forvaltningsorgan

Regional statsforvaltning

- Etater med ytre apparat
- Statsforvalteren (utfører oppgaver for etater og departementer)

Les mer om organisering
av staten her

Styring gjennom
budsjett- og
lovvedtak

Tilsyn og
kontroll

Forskrifter

Kommune-
forvaltningen

Selvstendige folke-
valgte enheter:

- Fylkeskommunene
- Kommunene

Slik skiller vi mellom virksomheter i og utenfor staten

I staten

Ordinære
forvaltnings-
organ

Forvaltnings-
organ med
særskilte
fullmakter

Forvaltnings-
bedrifter

Departementer
og direktorater

Universiteter,
høgskoler og
forsknings-
institusjoner

Statsbygg og
Statens
pensjons-
kasse

Tilknytningsform bestemmer statens styringsmulighet og grad av fristilling. Jo lengre til høyre på linjen, desto mer fristilt er virksomheten.

Utenfor staten (egne rettssubjekt)

Særlovs-
selskap

Helseforetak,
Vinmonopolet
og Innovasjon
Norge

Statsforetak

Statkraft og
Enova

Statsaksje-
selskap
(AS)

Posten, NRK,
Avinor og
Nye veier

Allmenn-
aksjeselskap
(ASA)

Equinor og
Telenor

Forvaltningsverdiene

som kompass

Les hvordan departementene må
balansere forvaltningsverdiene her

Forvaltningsverdiene

Ansatte i forvaltningen arbeider på vegne av **fellesskapet** og skal følge de fire forvaltningsverdiene

- **demokrati**
- **rettssikkerhet**
- **faglig integritet**
- **effektivitet**

Ideelt sett utfyller de hverandre, men i praksis kan de **dra i ulike retninger**. Grundig saksbehandling fremmer **kvalitet** og **rettssikkerhet**, men kan gå utover effektiviteten. Lang saksbehandlingstid kan også svekke rettssikkerheten.

Statsansatte skal ha **faglig integritet**, samtidig skal de **lojalt gjennomføre regjeringens politikk**. Uavhengige virksomheter kan styrke rettssikkerheten, men også komme i konflikt med hensynet til **politisk styring** og en helhetlig forvaltning.

Statens største utgifts- post er folketrygden

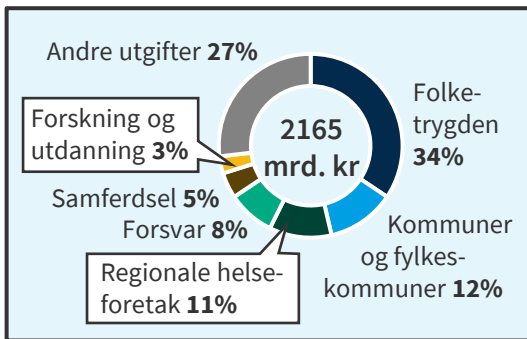

34 % går til folketrygden

Se utviklingstrekk og
flere tall fra statsregnskapet her

Hva går pengene til?

Kilde: Prop. 1 S (2025-2026)

Statsbudsjettets utgifter (utenom petroleum) for 2026 utgjør totalt **2 165 mrd. kroner**, en økning på **7 prosent** i forhold til saldert budsjett 2025.

De **største utgiftsområdene** er folketrygden, rammetilskudd til kommunene og regionale helseforetak.

Forsvarsutgiftene har hatt størst vekst med en **økning på 44 prosent** fra i fjor.

Effektiv ressursbruk

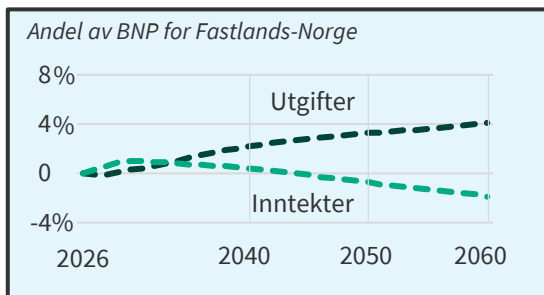

Hvordan kan staten bruke
ressursene bedre?

Les mer om effektiv ressursbruk her

Ressursene blir knappere

Kilde: Nasjonalbudsjettet 2026

Perspektivmeldingen viser at staten **må få mer** ut av hver krone framover. Statens inntekter vil avta som andel av BNP, mens utgiftene vil øke. Samtidig blir **arbeidskraft** en stadig knappere ressurs.

Når ressursene blir knappere, blir **prioritering** viktigere. **Utredningsinstruksen** er et av statens verktøy for å kunne belyse konsekvenser av tiltak og prioritere.

DFØ lager også **kunnskapsgrunnlag** i form av **kartlegginger** og **forvaltningsanalyser** som bidrar til effektiv ressursbruk.

Offentlige innkjøp

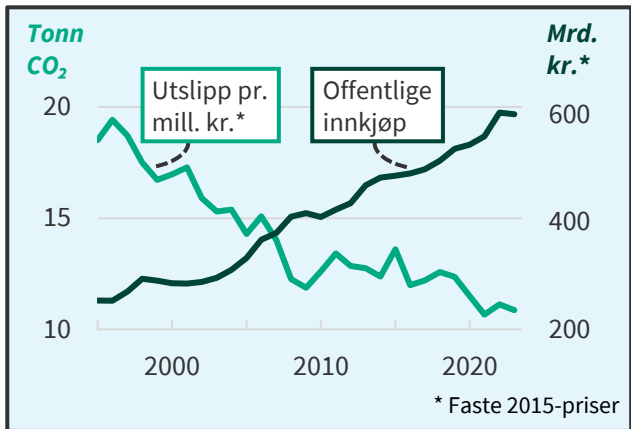

Det offentlige kjøpte for
om lag 835 mrd. i 2024

Ler mer om offentlige
anskaffelser her

Offentlige innkjøp doubles, klimafotavtrykket stabilt

Kilde: SSB

SSB-tall viser at utslipp per million kroner har falt med **om lag 40 prosent fra 1995 til 2023** (lysegrønn linje).

Samtidig har **offentlige innkjøp mer enn doblet seg** (mørkegrønn linje). Resultatet er et **stabilt klimafotavtrykk** fra anskaffelser.

179 000 personer

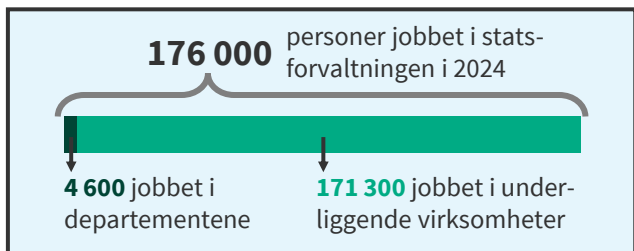

jobber i statlige virksomheter

Les mer om ansatte i staten her

Hvem er de statsansatte?

Antall ansatte i statsforvaltningen vokste med om lag **0,6 prosent** (1066 personer) fra 2023 til 2024. Det tilsvarer den generelle sysselsettingsveksten i Norge i samme periode.

Enkelte virksomheter har stor betydning for utviklingen. Om lag halvparten av alle statlige virksomheter har endringer på fem ansatte eller mindre. **Forsvarsområdet** økte mest etter å ha blitt prioritert i statsbudsjettet.

Statsforvaltningen er representert i **alle fylkene** i Norge. **27 prosent** av ansatte i statsforvaltningen jobber i Oslo.

7 av 10 innbyggere

har tillit til andre innbyggere

Les om Innbyggerundersøkelsen
2026 her

Hva mener innbyggerne?

Innbyggerundersøkelsen 2026 måler innbyggernes tillit til **offentlige institusjoner**.

Innbyggernes tillit til offentlige institusjoner er fortsatt høy, og **7 av 10** innbyggere har tillit til andre innbyggere.

Den norske tilliten er forholdsvis **stabil**, men enkelte institusjoner varierer fra måling til måling.

Innbyggerne har høyest tillit til **valgsystemet**, og lavest tillit til de politiske partiene.

Tilliten til regjeringen og Stortinget går mest opp. Nedgangen er størst for offentlig forvaltning, som 5 av 10 innbyggere oppgir å ha tillit til.

8 av 10 innbyggere

er fornøyde med kommunen
som et sted å leve og bo

Les om Innbyggerundersøkelsen
2026 her

Hva mener innbyggerne?

Innbyggerundersøkelsen 2026 spør innbyggerne hva de mener om det **offentlige tjenestetilbudet**.

5 av 10 mener at kvaliteten på de offentlige tjenestene er god sett opp mot prisen de betaler i form av skatter, avgifter og egenandeler.

Samtidig ser vi at **7 av 10** alt i alt er tilfreds med kvaliteten på de offentlige tjenestene.

Innbyggerne var mest tilfreds med ansattes **imøtekommenhet**, **kompetanse** og **klarhet i språk og informasjon** i sitt siste møte med en offentlig tjeneste. Samtlige tre forhold er styrket siden 2023.

Endring og omstilling

64 % av statsansatte har stått i endring og omstilling de tre siste årene

Les mer om endring og omstilling i Statsansatteundersøkelsens rapport

Hvordan oppleves endring og omstilling?

Ledere og medarbeidere i staten **opplever endringsprosesser ulikt**. 60 prosent av ledere opplever at deres **ideer og ønsker** blir lyttet til. For ansatte er den samme andelen 24 prosent.

53 prosent av ledere mener endringene har gode prosedyrer for **medbestemmelse**, mens 25 prosent av medarbeidere svarer det samme.

Endrings- og omstillingsprosesser påvirker **gjennomføringsevnen**. Ansatte i en pågående endringsprosess vurderer gjennomføringsevnen lavere enn andre.

Når ansatte forstår hvorfor endringene er nødvendige, og føler seg inkludert og lyttet til, **styrkes troen** på at virksomheten kan lykkes med omstillingen.

Kompetanseutvikling

i staten oppleves god

Les mer i
Statsansatteundersøkelsen her

Statsansatte får brukt og utviklet sin kompetanse

Blir faglig utfordret: om lag 8 av 10 opplever å bli faglig utfordret i arbeidet sitt. Like mange svarer at oppgavene deres bidrar til utvikling av egen kompetanse.

Muligheter for utvikling: 6 av 10 svarer at de får tilgang til kompetanseutviklingstilbud i virksomheten sin.

Høy autonomi og tillit fra leder: om lag 8 av 10 opplever stor frihet i måten de løser sine oppgaver på, og om lag 9 av 10 opplever tillit fra nærmeste leder.

Se rapporter og
tall på dfo.no

Direktoratet for forvaltning
og økonomistyring